

STREDOSLOVENSKÉ MÚZEUM

PONUKA

VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT PRE I. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

ŠKOLSKÝ
ROK
2023/2024

I. POLROK

Neformálne a zážitkové vzdelávanie v múzeu predstavuje vhodné doplnenie vzdelávania žiakov základných škôl. Nadväzuje na tematické okruhy a vzdelávacie oblasti štátneho vzdelávacieho programu a môže tak obohatiť výchovno-vzdelávací proces žiakov v autentickom priestore historických budov a originálnych artefaktov.

**BANSKOBYSŤRICKÝ
SAMOSPRAVNÝ KRAJ**

Edukačné aktivity

Stredoslovenského múzea (**SSM**) zahŕňajú:

LEKTORÁTY V EXPOZÍCIÁCH SSM

- na vybrané témy s možnosťou vzhliadnuť originálne artefakty na vlastné oči.
- Vstupné: 1,60 € zahŕňa hromadný vstup do expozície a lektorát. Deti do 6 rokov zdarma.
- Dĺžka trvania: 45 min.

PREHLIADKY VÝSTAV S LEKTORÁTOM

- zahŕňajú aj množstvo vizuálnych a interaktívnych prvkov.
- Vstupné: 1,60 € zahŕňa hromadný vstup do výstavy a lektorát. Deti do 6 rokov zdarma.
- Dĺžka trvania: 30 min.

TVORIVÉ DIELNE

- podporujú vzdelávací proces a poskytujú priestor na rozvoj kreatívnych schopností detí.
- Tematicky sa viažu k témam expozícií, výstav, ročných období i sviatkov.
- Vstupné:
 - tvorivé dielne k expozíciám a výstavám (súčasťou je aj prehliadka expozície a výstavy): 2,00 €
 - tvorivé dielne na iné vybrané témy: 1,00 €
- Dĺžka trvania: 45 min.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

- s doplnením hravých úloh a hier poskytujú priestor na hlbšie spoznávanie vybranej problematiky.
- Vstupné: 2,00 €
- Dĺžka trvania: 1 – 1,5 hod.

- Pri jednotlivých programoch uvádzame odporúčanú vekovú kategóriu aj nadväznosť na učebné osnovy. Záujem o absolvovanie programu podľa výberu je potrebné nahlásiť najneskôr tri dni vopred.
- Po dohode je možné realizovať aj iný lektorát na vybranú tému podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov. Pedagogický dozor má vstup zadarmo a zodpovedá za pokojný priebeh aktivity.

VIAC INFORMÁCIÍ VÁM POSKYTNE:

- Mgr. Ivana Žáčoková
- manažér vzdelávania
- tel. č.: 0915 788 146, 048/412 58 96
- e-mail: zacokova@ssmuzeum.sk;
- vzdelavanie@ssmuzeum.sk

MATEJOV DOM

Nám. Š. Moysesa 20, Banská Bystrica
kontaktná osoba: Jaroslava Dobrotová
tel.: 048/412 55 77

e-mail: md@ssmuzeum.sk; dobrotova@ssmuzeum.sk

STÁLA EXPOZÍCIA

História mesta Banská Bystrica

V stálej expozícii o histórii Banskej Bystrice vám porozprávame o vzniku Stredoslovenského múzea, o histórii medeného mesta a umožníme vám spoznať jeho najvýznamnejšie osobnosti. Uvidíme hodnotné zbierkové predmety, vzácne klenoty a bohatú archeologickú expozíciu. Medzi exponátmi nechýbajú rôzne zbrane, ktoré nielen chránili, ale aj brali životy, výsledky práce šikovných rúk bystrických remeselníkov, či zbierky gotického umenia v našom meste.

INTERAKTÍVNE LEKTORÁTY

Múzejný škriatok

V noci chodí po našom múzeu malý škriatok a robí poriadnu šarapatu. So žiakmi sa pozrieme na to, čo ten nezbedník vyparatil a nájdeme predmetom správne miesto. Zameriame sa na porovnanie života v minulosti a dnes. Určené pre žiakov 1. a 2. ročníka ZŠ.

Hravo po múzeu

Nechajte deti spoznávať históriu Banskej Bystrice hrovou formou. Vydajú sa na cestu plnú pokladov, odhalia fascinujúci život našich predkov, alebo zistia, aké ťažké to mali tovariši, ktorí sa chceli stať majstrami vo svojom remesle. Určené pre žiakov 1. a 2. ročníka ZŠ.

TVORIVÁ DIELŇA K EXPOZÍCIII

Pod krídlami anjela

Erby sú v podstate akési symboly a znamenia, vďaka ktorým sa mestá a obce dokázali odlíšiť. Poznáte najstaršiu podobu erbu Banskej Bystrice? Porozprávame sa o vývoji a symbolike erbov, pohľadáme rôzne erby v expozícii Matejovho domu a napokon si vyrobíme svoj vlastný.

VZDELÁVACIE PROGRAMY K EXPOZÍCII

Cestovanie v čase

Chceli by ste sa niekedy vrátiť do minulosti? U nás k tomu nepotrebujete žiadny záhadný časostroj. V rámci nezvyčajného „cestovania“ žiaci zažijú na vlastnej koži (v historickom kostýme), ako sa žilo ich rovesníkom v typickom slovanskom domčeku, na šľachtickom dvore, či na bojovom poli, ale priblížime si aj neľahký údel učňov. Určené pre žiakov 2. – 4. ročníka ZŠ.

Rytierske dobrodružstvo

Hoci dnes už rytieri vymenili kone za autá a „kone“ pod kapotou, u nás zistíte, ako sa žilo skutočným rytierom v období „temna“. Povieme si, kto sa mohol stať rytierom a či naozaj chodili celý deň vo svojom lesklom brnení. Naši malí rytieri tiež budú musieť splniť rôzne úlohy, aby ich napokon kráľovná mohla pasovať do rytierskeho stavu.

Šiel tovariš svetom

Pátranie po známych i takmer zabudnutých remeslách. Pri putovaní múzeom objavíte nielen prácu krajčírov, obuvníkov či medovníkárrov, ale aj poctivú robotu irchárov, pramárov, minciarov. Budete hľadať, hádať, objavovať všetky remeselné tajomstvá. Určené pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ.

PREDNÁŠKY

Keď zubatá kosu brúsi, alebo halloween po slovensky

V minulosti bola téma smrti prirodzená, no dnes ju už predovšetkým pred deťmi dospelí zakrývajú. Napriek tomu sa s ňou deti stretávajú, či už prostredníctvom počítačových hier, rozprávok o upíroch a vlkolakoch, či u nás čoraz viac oslavovaným americkým sviatkom Halloween. Keďže na naše tradičné zvyky sa akosi začína zabúdať, napriek smutnej téme sme pre deti pripravili odľahčenú prednášku, na ktorej sa deti určite nebudú nudiť.

VZDELÁVACIE PROGRAMY V EXTERIÉRI

„Za živa v Bystrici“

Otestujte sa s nami pri prehliadke historického centra mesta spojenej s objavovaním tajomstiev vybraných budov. Na záver zistíte, ako dobre poznáte svoje mesto. Určené pre žiakov 2. – 4. ročníka ZŠ.

Nie je hrad ako hrad

Možno ani netušíte, ale aj Banská Bystrica má svoj hrad. Čo všetko sa skrývalo za hradbami, kde sa nachádzal padací most, vodná priekopa a mnoho iných tajomstiev odkryjeme pri zábavnom spoznávaní mestského hradu. Určené pre žiakov 2. – 4. ročníka ZŠ.

Po dohode je možné realizovať aj iný lektorát / vzdelávací program na vybranú tému (remeslá, archeológia, mesto a pod.) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

THURZOV DOM

Nám. SNP 4, Banská Bystrica

kontaktná osoba: Mgr. Anna Nociarová

tel.: 048/412 58 97

e-mail: td@ssmuzeum.sk, nociarova@ssmuzeum.sk

LEKTORÁT

Stála expozícia Tranzithistory

Nová stála expozícia Tranzithistory poskytuje komplexný historický pohľad na mesto aj región Banskobystrického kraja. V expozícii sú zastúpené predmety z archeologických, historických aj etnografických výskumov, histórie výtvarného umenia, numizmatiky a geológie. V stredoveku patrila Banská Bystrica medzi 7 banských miest a stala sa známou aj vďaka ťažbe a obchodu s meďou. Expozícia je doplnená množstvom interaktívnych prvkov, vďaka ktorým sa deti v múzeu môžu hrať aj vzdelávať.

TVORIVÁ DIELŇA K EXPOZÍCII

Ako sa písalo v minulosti

Dnes ľudia stále viac píšu a komunikujú pomocou klávesnice alebo dotykového displeja, no v škole deti ešte stále používajú pero či kriedu. V minulosti ľudia používali na písanie rôzne materiály, vyrábali si perá na písanie aj atrament. Spolu nazrieme do tajov písárskeho umenia a vytvoríme si vlastné historické listiny. Povieme si o tom, aké písmo sa používalo, ako vznikali prvé knihy, aj ako vyzerali. Určené pre žiakov 3. – 4. ročníka ZŠ.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Po stopách permoníkov

Permoníci žili v podzemných chodbách a banských štôľňach, strážili bohatstvo ukryté hlboko v zemi. Pomáhali baníkom pri práci, boli priateľsky naklonení poctivým ľuďom a mstili sa chamtivcom a lakomcom, ktorých navždy uväznili v labyrintoch podzemných chodieb. Spoločne budeme putovať históriou a prostredníctvom riešení zábavných úloh objavíme minulosť nášho kraja od pravekých hľadačov cez baníctvo až po súčasnosť.

● **TVORIVÉ DIELNE**

● **Remeslá z banskobystrického kraja**

● Príbehy o tom, koľko tvrdej práce sa skrýva za výrobkom šikovného majstra – remeselníka. Vzdelávací program je venovaný jednotlivým remeslám, doplnený množstvom interaktívnych činností a úloh.

● **KDE SA PIESOK LIAL...:** ... alebo o tom, ako sa piesok premení na krehkú krásu skla. Porozprávame si, ako sa vyrába sklo, pozrieme si predmety, ktoré súvisia s jeho výrobou aj hotové výrobky vystavené v stálej expozícii. Deti sa dozvedia množstvo zaujímavostí o tomto remesle.

● **MÓDA MODREJ:** Rozpovieme si príbeh o tom, ako našich predkov zachvátila modrá módna vlna, ako sa získavala modrá farba a ako sa vyrábala látka zvaná modrotlač. Zamestnáme nielen hlavu ale aj ruky.

● **AKO SA HRNCE PIEKLI:** Program venovaný prastarému materiálu, vďaka ktorému si naši predkovia dokázali nielen postaviť obydlie, ale aj zariadiť kuchyňu. Spolu sa zahráme aj niečo naučíme.

● **Vo farbe malachitu**

● Program venovaný Zelenej miestnosti Thurzovho domu: o tom, ako objavili neskorogotické fresky, z čoho sa vyrábali farby, ktoré používali maliari fresiek, komu patria erby namaľované na klenbe. Spoločne medzi freskami nájdeme ukrytú jednu Ezopovu bájku a povieme si aj, čo znamenajú výjavy, ktoré sú namaľované na stenách. Určené pre žiakov 3. – 4. ročníka ZŠ.

● **Po dohode je možné realizovať lektorát / vzdelávací program na vybranú tému (baníctvo, meštianstvo, remeslá, archeológia, a pod.) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.**

● **VÝSTAVA: V meste Betleme...**

● **09.11. 2023 - 04.02. 2024**

● Výstava približuje prežívanie adventného obdobia našich predkov. Špeciálne sa zameriava na tému obradných obchôdzok a ľudových vianočných hier o narodení Ježiška. Príbeh o jeho narodení sprostredkúva okrem iného aj prostredníctvom kompletnej zbierky betlehemov Stredoslovenského múzea.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Od Ondreja do troch kráľov

Naši predkovia sa snažili zabezpečiť si šťastie, zdravie i dostatok jedla na nasledujúci rok aj pomocou rôznych magických úkonov. Porozprávame si o tom, čo sú to stridžie dni, aké čary, vianočné zvyky a tradície mali ľudia, ktorí žili v dedinskom prostredí. Poodhalíme tajomstvo, ako chceli nahliadnuť do budúcnosti a pokúšali sa vyveštiť, čo ich čaká.

Naučme sa koledovať

Koleda je obradová pieseň spojená s adventným obdobím. Prevláda v nej jednoduchá a harmonická melódia. Akékoľvek interpretácie pesničiek, či básničiek – vinšov, riekaniek alebo hier sú pomocníkom pri rozvoji osobnosti predškolákov alebo mladších školákov. V inšpiratívnom prostredí výstavy Stredoslovenského múzea o Betlehemoch si porozprávame o detstve našich predkov a spoločne sa naučíme jednoduché koledy so sprievodom rytmických nástrojov.

TVORIVÉ DIELNE

O vianočnom stromčeku

Povieme si, odkedy sa začali objavovať vianočné stromčeky v našich domácnostiach, ako sa menili ich podoby a vyrobíme si svoj vlastný vianočný stromček. Každá ruka je potrebná, lebo každý vyrobí jednu časť a spoločne vyskladáme jeden originálny stromček, ktorým si môžete ozdobiť napríklad svoju triedu.

Vianočný pozdrav z múzea

Deti si vytvoria pozdrav s vianočnou tematikou, ktorým môžu spríjemniť predvianočné obdobie svojim blízkym.

Výroba vianočných ozdôb

Aj vianočné ozdoby môžu mať rôznu podobu: šikovné pršteky detí zamestnáme tvorivou činnosťou a vyrobíme si zaujímavé vianočné ozdoby.

Špaňodolinské betlehemy

Potešte svojich blízkych krásnym darčekom v podobe originálneho betlehemu s baníkmi, presne takým, aký vyrábali vaši starí rodičia. Papierové špaňodolinské betlehemy sa budú krásne vynímať pod vianočným stromčekom.

Tkanie koberčekov

V období pred Vianocami naši predkovia už mali úrodu z polí pozberanú, preto mohli svoj čas venovať iným činnostiam, ako napríklad tkaniu pokrovcov z handričiek. Pripomenieme si tradície našich predkov a vlastnoručne si vyrobíme koberček na ráme z kartónu. Určené pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ.

TIHÁNYIOVSKÝ KAŠTIEĽ

Radvanská 27, Banská Bystrica

kontaktná osoba: Mgr. Ján Beňo, PhD.

tel.: 048/410 33 76

e-mail: tk@ssmuzeum.sk; beno@ssmuzeum.sk

● STÁLA EXPOZÍCIA

● *Príroda stredného Slovenska*

● Prehliadka stálej expozície so zameraním na spoznávanie geológie, fauny a flóry, na charakteristiku a porovnávanie biotopov vyskytujúcich sa na strednom Slovensku.

● VZDELÁVACIE PROGRAMY

● *S batohom cez hory*

● Školský program zameraný na spoznávanie krás slovenskej prírody. V pútavej prezentácii si predstavíme najkrajšie miesta stredného Slovenska. Navštívime najznámejšie prírodné rezervácie a národné parky tejto oblasti. Ukážeme si známe i menej známe rastliny a zvieratá, ktoré môžeme vidieť v týchto chránených územiach. Vysvetlíme si tiež, ako sa bezpečne pohybovať a orientovať v našej prírode.

● *Hlasy prírody*

● Školský program hravou a zábavnou formou zoznami malých návštevníkov so zvukmi našej prírody. Naučíme sa rozpoznávať spev bežných druhov vtákov ale aj zaujímavé zvuky, ktoré vydávajú rôzne druhy našich cicavcov. Zaujímavosťou na záver budú zvuky hmyzu a zistíme, že aj jeden náš motýľ má svoj hlas. Školský program bude doplnený pestrou obrazovou prezentáciou, kde si ukážeme ako vyzerajú zvieratká, ktorých hlasy sme počúvali.

● *Hmyz vo svete rozprávok*

● V školskom programe určenom pre najmenších návštevníkov využijeme bohatý svet rozprávok. Včielka Maja, Ferdo mravec a mnoho iných rozprávkových postavičiek sú peknými ukázkami nielen na pobavenie ale aj vzdelávanie najmenších návštevníkov. V pestrej prezentácii zostavenej z animovaných hmyzích rozprávkových postavičiek sa hravou formou naučíme spoznávať rôzne druhy hmyzu a povieme si aj veľa zaujímavého z ich života.

● Po dohode je možné realizovať aj tvorivé dielne či iný vzdelávací program s prírodovedným zameraním (ekológia, environmentalistika, botanika, zoológia, geológia, etológia zvierat) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

VÝSTAVA

Pozoruhodné šváby - nepanikárte

Unikátna výstava s viac ako 30 druhmi živých, exotických švábov z rôznych kútov sveta zo súkromnej zbierky profesionálneho chovateľa búra mýty o tejto skupine hmyzu. Vystavené druhy v insektáriách zaujmú nie len rozmanitosťou farieb, tvarov, veľkosťou tela, ale aj životnými stratégiami a ich významom pre ekosystémy Zeme.

INTERAKTÍVNA PREHLIADKA VÝSTAVY

Šváby ako ich nepoznáme

Spoznajte šváby ako neobyčajný a pre svetové ekosystémy nenahraditeľný hmyz, ktorý okrem odborníkov fascinuje i mnohých zainteresovaných laikov – teraristov, ktorí roky čakajú, kým sa im niektoré zaujímavé druhy dostanú do chovu. Táto starobylá skupina hmyzu sa na našej Zemi objavila pred viac ako 300 miliónmi rokov a v takmer nezmenenej podobe prežila až do dnes.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Šváby – dokonalé stvorenia

Dozviete sa zaujímavé informácie zo života pozoruhodných švábov. V rámci prehliadky bude možnosť nie len pozorovať živé jedince v insektáriách, ale aj sa ich dotknúť, či rovno nechať ich loziť po rukách.

Skvelý bežec šváb

Rýchlosť pohybu švábov fascinuje vedcov, vynálezcov aj športovcov. Preto si na výstave vytvoríme priestor na preteky, kde môžeme otestovať rýchlosť švábov.

TVORIVÉ DIELNE

Ahoj, ja som šváb

Čo je to šváb? Malý tvor s dômyselným tvarom tela. Šesť nôh, dve tykadlá a štyri krídla, oválne sploštené telo, ktoré sa zmestí aj do tej najtesnejšej škáry. Pozrieme sa na živého švába z blízka a vytvoríme si jeho vernú kópiu.

Ja (šváb) som tu bol skôr!

Hmyz žije na Zemi nekonečne dlhý čas, dlhšie ako my ľudia. Vytvoríme si diorámu znázorňujúcu pradávné časy Zeme, kedy prvé živočíchy vystrčili hlavu z mora a rozhodli sa preskúmať súš.

Malí predátori

Interaktívny vzdelávací program približuje fascinujúce mechanizmy obrany švábov (hmyzu) pred ich prirodzenými nepriateľmi. Bleskový únik, dokonalé skrýšie, ochranné (mimikry) a varovné (aposematické) sfarbenie, obranné sekrety či výstražné zvuky sú len zlomok z nich. Prostredníctvom preparátov zo zbierok SSM a reálnych ukážok živých zvierat (šváby, vtáčkare,) si žiaci osvoja poznatky v problematike vzťahu koristi a predátora.

